

R.C. gegn Svíþjóð

Dómur frá 9. mars 2010

Mál nr. 41827/07

3. gr. Bann við pyndingum

Útlendingar. Brottvísun. Beiðni um frestun á framkvæmd ákvörðunar.

1. Málsatvik

Kærandi, R.C., er íranskur ríkisborgari fæddur 1965. Hann kom til Svíþjóðar í október árið 2003 og óskaði eftir hæli í landinu. Hann lýsti þeim ástæðum hælisleiðninnar að hann hefði tekið þátt í mótmælum í Íran í júlí árið 2001 þar sem írönsk stjórnvöld voru gagnrýnd. Hann hefði verið handtekinn og setið í varðhaldi í tvö ár þar sem hann hefði verið pyndaður. Honum hefði tekist að sleppa úr haldi og flýja land. Hann hefði ekki verið leiddur formlega fyrir dómara meðan á varðhaldinu stóð, en reglulega hefðu farið fram nokkurs konar trúarleg réttarhöld þar sem klerkur hefði ákveðið að honum yrði ekki sleppt úr fangelsinu.

Kærandi stóð við frásögn sína á meðan rannsókn sænskra stjórnvalda fór fram og lét þeim í té frekari upplýsingar um veru sína í íranska fangelsinu. Hann lýsti nánar hvernig honum hafði tekist að sleppa úr haldi og að fjölskylda hans hefði verið yfirheyrð. Hann tók fram að hann hefði aldrei tekið þátt í starfsemi stjórnmalaflokka og að hann hefði aldrei verið ákærður fyrir glæp. Hann taldi fullljóst að hann yrði tekinn af lífi ef hann sneri heim á ný. Auk þess hélt kærandi því fram að hann þjáðist af höfuðverkjum, svefnleysi, þunglyndi og fengi reglulega kvíðaköst vegna þeirra pyndinga sem hann sætti í varðhaldinu. Hann lét sænskum stjórnvöldum í té læknisvottorð frá febrúar árið 2005 þar sem læknir komst að þeirri niðurstöðu að þeir áverkar sem væru á líkama kæranda gætu verið til komnir vegna pyndinga.

Sænsk stjórnvöld drógu frásögn kæranda í efa. Þau vísuðu til þess að kærandi hafði sagt að hann hefði komist undan meðan trúarleg réttarhöld yfir honum og fleiri einstaklingum stóðu yfir með því að dyljast í hópi almennra borgara sem voru viðstaddir réttarhöldin. Sænsk yfirvöld töldu sig hafa upplýsingar um að réttarhöld íranska byltingarvarðarins, eins og þau sem kærandi hélt fram að hann hefði þurft að þola, væru almennt ekki opin almenningi. Þau töldu jafnframt að kærandi hefði ekki sýnt fram á neitt til að styðja þá frásögn sína og að engar sannanir lægju fyrir um að hann myndi sæta pyndingum eða annarri ómannúðlegri meðferð ef hann yrði sendur aftur til Írans. Hælisumsókn hans var því hafnað.

Eftir að kærandi lagði fram beiðni þess efnis beindi Mannréttindadómstóllinn tilmælum til sænskra yfirvalda á grundvelli 39. gr. reglna dómstólsins að fresta framkvæmd brottvísunar kæranda þar til dómstóllinn hefði tekið mál hans til skoðunar. Í nóvember 2007 ákváðu sænsk innflytjendayfirvöld að brottvísun kæranda yrði frestað um sinn.

Í máli kæranda komu fram upplýsingar frá ýmsum félagasamtökum sem fjallað hafa um stöðu mála í Íran sem benda til að írönsk stjórnvöld virði síður mannréttindi eftir kosningarnar sem haldnar voru í landinu árið 2009 en áður. Bent hefur verið á að lögregla beiti meira harðræði, handtökur séu framkvæmdar handahófskennt, handteknir fái slæma meðferð og pyndingum beitt til að fá sakborninga til að jata á sig sakir. Ráðgjafarþing Evrópuráðsins samþykkti árið 2009 ályktun þar sem írönsk stjórnvöld voru hvött til að beita ekki ofbeldi gegn friðsömum mótmælendum. Einnig var þess óskað að ríki vísuðu ekki írönskum borgurum aftur til Íran.

2. Meðferð málsins hjá Mannréttindadómstólnum

Kæran

Kærandi byggði kvörtun sína á 3. gr. sáttmálans. Hann hélt því fram að yrði honum vísað til Íran væri raunveruleg hættu á að hann yrði handtekinn á ný og hann látinn sæta vanvirðandi meðferð eða pyndaður.

Niðurstaða

Dómstóllinn taldi að frásögn kæranda af frelsissviptingu og flótta hans úr írönsku fangelsi hefði verið staðföst í gegnum alla málsmeðferð sænskra stjórnvalda. Þótt sum atriði í lýsingu á flótta hans úr varðhaldi væru óljós hefði það ekki grafið undan trúverðugleika frásagnar hans.

Dómstóllinn leit til niðurstöðu í læknisvottorði að líkamlegir áverkar á kæranda gætu verið til komnir vegna pyndinga. Ef stjórnvöld hefðu efast um þetta mat læknisins hefðu þau sjálf getað látið framkvæma sérfræðilegt mat á áverkunum. Dómstóllinn tók enn fremur fram að fyrir lægi að hver sá sem léti í ljós andstöðu við stefnu stjórnvalda í Íran ætti á hættu á að vera handtekinn og pyndaður.

Í ljósi alls ofangreinds taldi dómstóllinn að kæranda hefði tekist að sýna fram á að hann hefði verið sviptur frelsi sínu í Íran og pyndaður af yfirvöldum í kjölfar mótmælanna í júlí árið 2001. Upplýsingar frá óháðum alþjóðlegum aðilum sýndu að Íranir sem sneru á ný til heimalands síns og gætu ekki sýnt fram á að þeir hefðu yfirgefið landið löglega ættu sérstaklega á hættu að stjórnvöld veittu þeim eftirtekt. Kærandi hafði haldið því fram að hann hefði yfirgefið landið ólöglega og sænska ríkið dró þá staðhæfingu ekki í efa. Dómstóllinn taldi því líklegt að kærandi yrði handtekinn ef hann yrði sendur til Íran. Ætla mátti að þar myndi hann sæta slæmri meðferð.

Í ljósi þessa komst dómstóllinn að þeirri niðurstöðu að það myndi brjóta í bága við 3. gr. sáttmálans ef kærandi yrði sendur frá Svíþjóð til Írans.

Kæranda voru dæmdar 3.177 evrur í málskostnað. Einn dómari skilaði séráliti.